

Motala strandstråk

Ett indexbaserat programförslag med fokus på
social interaktion

Ylva Ulfbecker

Kandidatarbete 15 hp, institutionen för stad och land
Landskapsarkitektprogrammet, Ultuna
Uppsala 2018

Titel: Motala strandstråk: Ett indexbaserat programförslag med fokus på social interaktion

Engelsk titel: Motala shoreline promenade: An index-based program proposal focusing on social interaction

© Ylva Ulfbecker

Handledare: Zeinab Tag-Eldeen, SLU, institutionen för stad och land

Examinator: Lena Steffner, SLU, institutionen för stad och land

SLU, Sveriges lantbruksuniversitet, fakulteten för naturresurser och jordbruksvetenskap

Institutionen för stad och land, avdelningen för landskapsarkitektur

Omfattning: 15 hp

Nivå: Grundnivå G2E

Kurs: EX0725, Projekt i landskapsarkitektur

Landskapsarkitekturprogrammet, Ultuna

Nyckelord: *evaluering av offentliga rum, mötesplatser, planering, social interaktion, stadsliv*

Omslagsbild: Ylva Ulfbecker

Alla bilder i arbetet publiceras med erforderliga tillstånd.

Publiceringsår: 2018

Publiceringsort: Uppsala

Elektronisk publicering: <https://stud.epsilon.slu.se/>

Sammandrag

Design handlar om estetik samt funktion och denna studie syftar till att undersöka hur Motalas södra parkstråk kan utvecklas för att stimulera social interaktion. Arbetet identifierar designstrategier och teorier baserat på ett vetenskapligt index utformat av Vikas Metha (2014) om hur man utvärderar ett offentligt rum. Studien handlar om ett strandstråk centralt i Motala sjöstad, som i dagsläget mestadels används som passage. Området är ganska nedslitet och ointressant men har närkontakt med Vättern, som ligger bara några meter bort. En enkel gång- och cykelväg löper längs stråket som kantas av några småhus och ett par småindustrier inåt landsidan. Den metod som använts är en litteraturstudie som identifierar hur kvaliteten på en offentlig plats kan utvecklas samt hur området kan förnyas för att öka sociala interaktioner. Metoden applicerades på parkstråket och resultatet visar på en kvalitetshöjning av området. Genom förnyelse kan rummet utvecklas då stråket har stor estetisk och rekreativ potential vid stranden av Vättern och med vacker utsikt mot hamn, kaj och Storvättern. Mitt förslag till förnyelse tillför området ny användning samt ökar stråkets attraktion väsentligt. Detta kommer att öka den sociala interaktionen och ge motalaborna en ny plats att söka sig till samtidigt som området anknyts bättre till centrum.

Abstract

Design is about aesthetics and function and this study aims at investigating how Motala's shoreline promenade can be developed to stimulate social interaction. The work identifies design strategies and theories based on a scientific index created by Vikas Metha (2014) on how to evaluate a public space. This study is about a park centrally located in Motala, which is currently mostly used as a passage. The area is run down and uninteresting but has close contact with lake Vättern, which is just a few meters away. A simple walking and cycling path runs along the shoreline promenade that is bordered by some small houses and a few small industries opposite the sea board. The method used is a literature study that identifies how the quality of a public place can develop and how the area can be renewed to enhance social interactions. The method was applied to the park area and the result shows a quality increase in the area. By renewal, the space can be developed as the shoreline promenade has great aesthetic and recreational potential with beautiful views to the harbor, quayside and Vättern. My proposal for renewal adds new uses to the area and increases the attraction of the shoreline promenade. This will increase social interaction and give residents a new place to search for, while the area is better connected to the center.

Innehåll

1. Introduktion	5
1.1 Bakgrund.....	5
1.2 Syfte	6
1.3 Frågeställning.....	7
1.4 Avgränsning	7
2. Metod och genomförande.....	7
2.1 Litteraturstudie	8
2.1.1 Kvalitetskrav, definitioner och kvalitetsmätning av offentliga rum.....	8
2.1.2 Mänskliga psykosociala behov	9
2.1.3 Social interaktion, tillgänglighet och fysiska kommunikationsavstånd.....	9
2.1.4 Störningar i interaktionen	9
2.1.5 Det privata kontra det offentliga (mederborgerliga).....	10
2.1.6 Kommersiella lockelser och komfort som medel att öka social interaktion i staden.....	10
2.1.7 Bänkar leder till social interaktion.....	10
2.1.8 Det offentliga rummets dimensioner enligt Vikas Metha	11
2.1.9 Inkludering.....	11
2.1.10 Meningsfulla aktiviteter	11
2.1.11 Komfort	11
2.1.12 Säkerhet	12
2.1.13 Trivsel och välbefinnande.....	12
2.2 Inventering	13
2.2.1 Parkstråket.....	13
2.3 Områdesanalys	14
2.4 Åtgärdsprogram	14
2.5 Principskiss	14
3. Resultat	15
3.1 Områdesanalys	15
3.1.1 Public space index (PSI)	15
3.1.2 Inkludering.....	15
3.1.3 Meningsfulla aktiviteter	16
3.1.4 Komfort	17
3.1.5 Säkerhet.....	18
3.1.6 Trivsel och välbefinnande.....	19
3.2 Åtgärdsprogram	20
3.3 Principskiss	21
4. Diskussion.....	22
4.1 Resultatdiskussion	22
4.1.1 Områdesanalys.....	22
4.1.2 Åtgärdsprogram och principskiss.....	22
4.2 Metoddiskussion	23
4.2.1 Litteraturstudie	23
4.2.1 Inventering och analys.....	23
4.3 Fortsatt forskning	24

1. Introduktion

Social interaktion är medveten kommunikation mellan människor och är viktigt för välbefinnande och kreativitet menar Jan Gehl, framstående dansk arkitekt och professor i stadsplanering i sin bok *“Cities for people”* (2010). Denna studie baseras på befintlig teori samt designkunskap och tillhandahåller verktyg för att skapa ett attraktivt offentligt utrymme med möjlighet till förbättrad social interaktion.

Enligt Jacobs (1992) och Gehl (2010) är stadsliv och småprat avgörande för stadskärnans attraktion och överlevnad. Fortfarande finns det ett kunskapsgap i urban sociologi mellan vad som faktiskt samlar människor i det offentliga rummet och vad som håller människor ifrån varandra. Det påverkar välbefinnande och mental hälsa. Social interaktionsdesign behöver undersökas vidare.

Arkitekternas visionsbilder av offentliga platser är fulla av människor, eftersom människor bättre kan identifiera sig i designen. Normen i stadsplanering är visuell upplevelse, snarare än användning (Jacobs 1992). Arkitekternas planering måste vara så utförlig att visionsbilderna kan realiseras, för att få människor att vilja vistas på platsen.

”Public space is the stage upon which the drama of communal life unfolds. The streets, squares, and parks of a city give form to the ebb and flow of human exchange. These dynamic spaces are an essential counterpart to the more settled places and routines of work and home life, providing the channels for movement, the nodes of communication, and the common grounds for play and relaxation.”
(Carr et al. 1992, s. 3).

Den här studien identifierar designstrategier och teorier grundat på Vikas Methas vetenskapliga principer om hur man utvärderar ett offentligt rum (2014). Han är forskare på University of Cincinnati har utvecklat ett vetenskapligt index (Public Space Index). Methas kvalitetsindex har 43-45 variabler för att värdera offentliga rum. Hans principer tillsammans med andra framstående teoretiker i ämnet ligger till grund för hur strandstråket i Motala kan utvecklas med inriktning på social interaktion.

1.1 Bakgrund

Planområdet som i detta arbete kallas Motalavikens södra strandstråk, är valt för att det har potential att utvecklas till ett attraktivt och rekreativt strandstråk. I dagsläget är området slitet och outnyttjat med sällan förekommande frivillig vald interaktion. Området är centralt beläget i Motala precis intill Vättern, med närhet till grön-och fritidsområdet Fålehagen. Idag tillhör strandstråket ett befintligt väl använt stråk vid Motalaviken, som binds ihop av Motalabron. Idag utnyttjas dock stråket mestadels som passage. Syftet med detta arbete är att utarbeta ett förslag över strandstråket med fler användningsområden. Förslaget ska i sin tur leda till ökad interaktion mellan människor. Området störs väldigt lite av trafik och buller,

vilket gör att stråket är väl lämpat för att utvecklas till ett rekreativt, strandnära stråk med möjlighet till vald social interaktion.

Tidigare under 1900-talet har området varit präglad av industrier och på grund av dess centrala läge vid Vättern, finns även verksamheter kopplade till båtlivet i staden. Området var tidigare beläget i utkanten av Motala men på grund av att staden växer har området nu blivit mycket centralt. Idag behöver området en ny användning för att tillmötesgå stadens behov (Svensson 2016). Förslaget att förstärka social interaktion på platsen bygger på en vetenskaplig litteraturstudie.

Figur 1. Översiktlig karta som visar planområdet "Motalavikens södra strandstråk" i grönt och dess placering i staden. Utformad av författaren.

Denna studie handlar om platser som Sharon Zukin (2010), professor i sociologi som specialiserat sig inom modernt urbant liv, kallar de *tredje platserna*. De tredje platserna är offentliga rum där människor söker socialisering, när de inte är hemma eller på jobbet. Social interaktion definieras i denna studie av när människor är medvetna om sin kommunikation med andra (Goffman 1961, s. 83-150). Interaktionen ska vara önskad social interaktion och inte påtvingad, inte heller fientliga eller våldsamma möten. Studien bygger bland annat på kommunikationsteori och sociala interaktionsavstånd (Gehl, 2010, Lieberg 2010, Goffman, 1971). Dessa avstånd varierar från 0,5 meter till cirka 4 meter, även om man kan känna igen ett ansikte upp till 25 m. Avstånden är att betrakta som ett slags rumsliga revir där vi känner oss komfortabla. Acceptabelt gångavstånd för besök till centrum är ungefär 500 m eller cirka 5 min promenad enligt Gehl (2010). Dessa fysiska rumsavstånd sätter gränser för interaktionen som störs om gränserna överträds. Detta kan inte nog betonas för stadsplanerare.

1.2 Syfte

Syftet med uppsatsen är att analysera ett strandstråk i Motala utgående från Methas index om hur man värderar offentliga rum. Jag vill skapa förutsättningar för större

användbarhet längs strandpromenaden och lyfta fram betydelsen av hur kvalitativa offentliga rum i staden kan främja sociala interaktioner.

1.3 Frågeställning

- » Vad menas med social interaktion på en offentlig plats och hur kan den förbättras?
- » Vilka kvalitetskriterier finns på offentliga rum?
- » Hur kan dessa faktorer appliceras på Motalavikens södra strandstråk?

1.4 Avgränsning

Kandidatexamensarbetet motsvarar heltidsstudier på 40 timmar per vecka i tio veckor och ger 15 högskolepoäng, vilket gör att arbetets omfattning är begränsat. Arbetsområdet är avgränsat till det som i dagsläget kallas Motalavikens södra strandstråk. Detta arbete omfattar ett gång- och cykelstråk samt vattnet 40 meter ut från strandlinjen. Studien avgränsas till en övergripande vision för platsen enligt rumsliga kvalitetskriterier som presenteras i en principskiss.

Figur 2. Avgränsningskarta som visar planområdet i vitt. Utformad av författaren.

2. Metod och genomförande

Arbetet påbörjades med en förstudie där platsens förutsättningar och problem inventerades, för att ge en god förståelse till utvecklingen av strandstråket. Förstudien bestod av en litteraturstudie samt platsbesök med inventering och analys enligt Vikas Methas teori (2014). Kompletteringar av teoretiker inom ämnet har

även använts till litteraturstudien enligt källor, för att förstärka teorierna om social interaktion på offentliga platser.

2.1 Litteraturstudie

Genom en litteraturoversikt av vetenskapliga artiklar via sökmotorn primo, sökte jag artiklar som var peer reviewed. Där studerades litteratur om sociala interaktioner i det offentliga rummet för att ge en bakgrund till principskissen. Sökord som *planning, meetings, public spaces, public life, activity, social interactions* användes.

När relevanta artiklar hittades, använde jag mig av en kedjesökning, som gjorde att jag kunde hitta nya referenser, vilket tog mig vidare i sökningen (Nyberg 2000, s.138). Då det är lätt att information kan ändras när det kommer till sekundärkällor, använde jag mig huvudsakligen av primärkällor (Nyberg 2000).

Litteraturstudien delades upp i två delar där den ena bestod av social interaktion i det offentliga rummet och den andra bestod av Methas (2014) fem dimensioner för att värdera ett offentligt rum. Tillsammans lade två delarna en grund för hur man kan utveckla ett offentligt utrymme med inriktning på social interaktion.

2.1.1 Kvalitetskrav, definitioner och kvalitetsmätning av offentliga rum

Stadsplanerare försöker utforma olika sätt att mäta kvaliteten på de offentliga rummen i förhållande till olika parametrar som kan utgöra ett index eller en typologi. Parametrarna kan till exempel vara följande; inkludering, meningsfulla aktiviteter, säkerhet, komfort och välbefinnande. De här variablerna ingår i ett index, The public space index (PSI) som utvecklades för att mäta de fem kategorierna ovan, indelade i många variabler som sedan poängsätts. PSI används ofta för att mäta kvaliteten på torg, gator och små stadsparker. En definition av offentliga rum är inte precis och objektiv i vetenskaplig mening, utan det finns olika beskrivningar som delvis överlappar varandra (Mehta 2014).

Vissa betonar till exempel ägande, kontroll, tillgång, tillgänglighet och användningen olika, varför forskare får hantera och värdera denna vaghet i sin metod. Mehta (2014) betonar mera användningen av det offentliga rummet i sitt index. Rummet ska inte kontrolleras av privata intressen eller organisationer enligt definitionen. Forskare kan inte fånga alla dimensioner av detta rum i en kvalitetsmätning. Goda offentliga rum är på basnivån allmänt tillgängliga och demokratiska (Berman 1986, Arendt 1958), responsiva (interaktiva) samt meningsfulla. De förmedlar social dynamik som aktivt eller passivt beteende, men samtidigt möts här olika grupper med olika och ibland konkurrerande behov, liksom varierande sociala revir. Andra sociologer på fältet har mer fokus på makt och kultur enligt Mehta (2014). Gehl et al (2006) anser att länder med fyra säsonger har en mer säsongsbetonad användning av det offentliga rummet än på många andra platser i världen. Jämfört med en sommardag så minskar antalet fotgängare med 92 procent vintertid. Dessutom är det åtta gånger fler fotgängare som stannar upp vid mötesplatser på sommaren jämfört med vintern. Det blir mer en 2-säsongskultur beroende på väder- och klimatläget här (Gehl et al 2006). Det fysiska rummets utformning är ganska avgörande menar han och därför är designen av största betydelse. Utformningen måste stödja funktionen med rummet, så att även aktiviteterna understöds av designen.

2.1.2 Mänskliga psykosociala behov

De offentliga rummen i urbana miljöer utgjordes förr ofta av stadstorget, piazzan och huvudgatorna, vilka försåg folket med basbehoven. I dag fokuseras mycket av dessa rums funktion till att tillfredsställa socialpsykologiska behov hos allmänheten (Mehta 2014). Med detta menas människans lycka och välbefinnande som understöder psykosomatisk hälsa enligt många rapporter (Maslow 1954). Människor gillar att titta på andra människor och stadens uttryckta välbefinnande speglas i medborgarnas vilja, känslor och beteenden enligt Bartetzky & Schalenberg (2009, s.8). Således bör man forma stadsmiljön så den blir i harmoni med människors upplevelse och behov av välbefinnande, genom att följa de kända psykosociala kraven på upplevd trivsel.

Dessa innehåller helt kort: Säkerhet och trygghet, tillgänglighet, stimulans, meningsfullhet, inkluderande, sinnesstimuli och intresseväckande. Vidare krävs en mångfasetterad och estetiskt tilltalande miljö samt aktiverande eller passiv rekreation. Andra krav är social interaktion, sevärdheter, trafikfritt, gröna ytor, kontroll och överblick, blandade generationer och kön. Slutligen behövs sittplatser, matställen, liknande de så kallade "third places" för att trivselaspekten ska vara optimal enligt (Zukin 2010).

2.1.3 Social interaktion, tillgänglighet och fysiska kommunikationsavstånd

Tillgänglighet kräver närhet och en vanlig gräns för citycentrum i städer är en radie på 500 m, vilket innebär att människor ogärna vill promenera längre än 5 minuter för att nå sina besök. Denna gräns förefaller kritisk för majoriteten och räknas med en medium hastighet på 5 km/tim (Gehl 2010, s.130). Vidare beskriver Gehl i samma studie (2010, s.45-53) de olika interaktionsavstånden som finns inom social perceptionspsykologi. Dessa skall uppfattas som en komfortdistans till människor som står nära oss eller främlingar som vi inte känner. De kan också betraktas som ett slags rumsliga revir som vi är bekväma inom och känner oss trygga i. De olika avstånden för interaktioner fördelar sig vanligtvis som följer;

- » *Privat, intimt avstånd* eller sfär är inom en halv meter där vi bara släpper in de allra närmaste.
- » Nästa är den *personliga distansen* som uppgår till cirka 0,5-1,2 m och den utgörs av familj och vänner kring ett matbord till exempel.
- » Sedan kommer den *sociala distansen* på cirka 1,2 - 3,7 m i till exempel en större soffgrupp med kollegor.
- » Slutligen har vi den *publika distansen* mer än cirka 4 m för envägskommunikation och formella kontakter, till exempel en föreläsning.

2.1.4 Störningar i interaktionen

Om en individ bryter dessa informella interaktionsgränser, uppstår störningar. I en fullsatt buss eller hiss utan "flyktväg" stöter människor ihop med främlingar som gör intrång i ens intima revir, vilket brukar åtföljas av att vi tittar bort eller ner och försöker att undvika kroppskontakt (Gehl 2010).

Lieberg (2010, s.243) menar att det "sociala livet på offentliga platser mycket går ut på att undvika varandra på ett smidigt sätt". På gatan har vi ofta andra mål än att ha närmare kontakter med främlingar och därför markerar vi ofta med att slå bort blicken vid möten, vilket visar att de inte är föremål för vårt intresse. Detta tillhör normen och signalerar att vi inte uppfattar den andre som avvikande eller ett hot." En hänsynsfull ouppmärksamhet "enligt Lieberg (2010, s.244).

Vid planering av offentliga rum borde stadsplanerare se till att komfortgränserna inte överskrids med onödig otrivsel som följd. Vi kan känna igen ansikten på 25 meters avstånd och kanske identifiera en bekant eller vän på upp till 100 meter. Därav anser Gehl att torg bör ha storleken 80x40 meter upp till 100x70 meter. Vid ingången till torgen får man ofta en god överblick på vad som händer och pågår där. Att aktivt söka ögonkontakt signalerar intresse och då folk möter en okänd på gatan, så släpper man blicken om man kommer närmare än cirka 2,5-3 meter och går åt sidan. Med det säger individen att hen inte vill besvara eller ha någon närmare kontakt enligt Gehl (2010, s.45-53) och (Goffman 1971). Det kan anses som en slags cityetikett.

Gehl (2010, s.144,158-67) pekar ut goda platser för kommunikation som är knutna till de mänskliga aktiviteterna, att se, att höra, att tala. Synen är mest använd och den dras lätt till stadslivets aktiviteter och till vad Gehl kallar soft edges - ställen där folk stannar upp, saktar ned och synar fasaden eller skyltfönster, plockar med mobilen etcetera.

2.1.5 Det privata kontra det offentliga (mederborgerliga)

Berman (1986) tolkar Marx och menar att i de offentliga rummen möts det privata (egoistiska) och det kommunala (medborgaransvar) och i denna dynamik och dialektik uppstår förhoppningsvis en större förståelse mellan människor och grupper som berikar både demokratin och individen. Zukin (2010) talar om platser där man varken arbetar eller bor, som "*tredje platser*" där folk söker sociala möten som är positiva. Exempel är kaféer, varuhus, parker, bibliotek där man kan kommunicera och interagera. Barn, tonåringar, äldre och funktionshindrade kan ha delvis andra preferenser än genomsnitts-medborgaren, vilket måste beaktas. Det privata och det allmänna måste samsas och medborgarna måste ta ansvar även för andra individers behov och samtidigt ta hänsyn till olikheter i intressen bland stadens invånare. Detta är socialt utvecklande och minskar spänningar och ökar förståelsen människor emellan.

2.1.6 Kommersiella lockelser och komfort som medel att öka social interaktion i staden

Zukin (2010) menar att barer, kaféer och små attraktiva affärer stimulerar sociala aktiviteter i staden, för där träffas människor för mingel och lite mat eller fika. Sådana platser fungerar ofta som kaffemaskinen på arbetsplatsen och drar till sig folk. Utsikten mot andra människor är det viktigaste motivet till att sätta sig ned enligt Gehl (2010, s.150-156). Komforten beror på vilket material bänken eller stolen är gjord av sten är kallt och inte inbjudande i vårt klimat, likaså om man har en utsatt plats eller placeras i mitten av ett rum. Det bör finnas skugga, vindskydd och skydd mot ljud för komforten. Populära kaféer där man hänger en längre tid, har goda stolar, bra utsikt mot folk och utgör då en attraktiv miljö. Flyttbara stolar och bord ökar flexibiliteten så grupper kan bilda små avgränsade enheter. Trygghet är nödvändig för att kvinnor ska känna sig bekväma. Varma material och grön växtlighet ökar dessutom trivseln. Kvinnor förefaller mer uppskattande av estetiska miljöer än män enligt studier (Gehl 2010).

2.1.7 Bänkar leder till social interaktion

Enligt en studie om bänkar i London av Rishbeth och Rogaly som är forskare i landskapsarkitektur vid The University of Sheffield, respektive forskare i

kulturgeografi vid University of Sussex, leder bänkar till social interaktion mellan människor. Studien visade att bänkar även leder till social interaktion mellan främlingar, inte bara mellan människor som redan känner varandra. Det visade sig att människor känner sig mindre ensamma bland andra och därför tar sig ut till en offentlig plats, istället för att sitta hemma i trädgården eller på balkongen. Studien visade även att bänkar ger människor en chans att känna en interaktion bland människor, utan att faktiskt föra en konversation med någon (Rishbeth & Rogaly 2017).

2.1.8 Det offentliga rummets dimensioner enligt Vikas Metha

Det offentliga rummet är en arena för kollektiva röster, delade intressen och för deltagande (Mehta 2014, s.57-69). Rummet kan beskrivas i 5 dimensioner enligt Mehta;

- » Inkludering
- » Meningsfulla aktiviteter
- » Komfort
- » Säkerhet
- » Trivsel och välbefinnande

2.1.9 Inkludering

Begreppet inkludering handlar till stor del om rummets tillgänglighet för olika individer och grupper samt hur väl deras varierande aktiviteter och beteenden stöds eller inte i rummets karaktär (Mitchell 2003). Tillgänglighet och närhet är viktigt och att alla får vistas på platsen. Människor trivs med att vara omslutna. Öppna ytor är ofta obekväma enligt Metha (2014).

Sett ur ett historiskt perspektiv har offentliga rum aldrig varit helt inkluderande och tillgängliga för alla. Vissa grupper eller individer har varit exkluderade (Mehta 2014, sid 58). Rummet utgör en arena för kollektiva röster och deltagande i den sociala dynamiken. Även motstridiga intressen, konflikter och olikheter får sina uttryck här (Metha 2014). Vid uppskattning och mätning av inkludering, kan man använda sig av fördelningen av följande variabler som då markeras och poängsätts;

- » Närvaron av folk i olika åldrar, vilken könsfördelning, vilka socialgrupper, vilka etniska grupper, vilka funktionsnedsatta, vilken kontroll utövas samt vilka aktiviteter och beteenden som utövas (Mehta s. 62, 2014).

2.1.10 Meningsfulla aktiviteter

Denna dimension bedömer rummets lämplighet för att stödja de aktiviteter som finns i rummet. Följande utbud bör finnas och värderas;

- » Förekomst av offentliga mötesplatser av typ "third places" som beskrivits tidigare där människor kan träffas.
- » Mångfald av aktiviteter och beteenden, rumsflexibilitet för att passa olika behov.
- » Matställen bör finnas och affärer för shopping.
- » Intresseväckande utbud och beteenden bör finnas som lockar till deltagande och socialisering (Mehta 2014, s. 63).

2.1.11 Komfort

Känslan av bekvämlighet beror av många olika faktorer. Här kommer några;

- » Säkerhet, gratis sittplatser, väder, igenkännande, fysiska behov som mat och vila, shoppingmöjligheter inom närhåll, skydd mot väder och vind, sevärdheter, god kvalitet på det fysiska materialet och frånvaro av oljud.

- » Om platsen erbjuder en variation av intryck utan att intrycket blir kaotiskt, kan detta bidra till att platsen känns mer attraktiv.
- » För äldre krävs ofta sittplatser och toaletter längs promenadstråk. Då många äldre behöver vila sina ben oftare är det nödvändigt med regelbundna sittplatser längs gångstråken.
- » Ovan såg vi att bänkar ökar interaktionen mellan människor som inte känner varandra liksom gör folk mindre ensamma (Metha s. 63-64, 2014).

2.1.12 Säkerhet

Detta är ofta nummer ett på det offentliga rummets krav. Den upplevda säkerheten påverkas av en mängd faktorer. Inte minst i dessa tider av återkommande terrordåd. Människor gör platser säkrare i första hand - inte poliser säger Jakobs och menar att då finns det många ögon som kan alarmera om något går fel eller hotar (Jacobs 1988, s.31-32,35-36). Detta gäller knappast terroristhot som ofta söker sig till folksamlingar. Positivt för säkerhet i denna dimension är;

- » Förekomst av varuhus, restauranger, kaféer så kallade "third places".
- » Säkerhet från trafik, gatljus, öppna synliga siktlinjer, övervakningskameror och vakter.
- » Frånvaro av kriminalitet, fräscha miljöer som inte är nedslitna och grafittimålade. Där den sociala interaktionen är mer tät så förefaller även säkerheten uppfattas högre liksom trivseln då människor vill se och umgås med andra (Metha s. 64-65, 2014).

2.1.13 Trivsel och välbefinnande

Grönska och natur är traditionellt högt värderade av stadens invånare och ett primärt motiv att vistas utomhus (Berglund & Jergeby s.13, 1998). Närvaro av sevärda landskapsdetaljer och arkitektoniska element höjer trivselfaktorn liksom attraktiva husfasader som blir igenkända och "familjära". Vidare vill folk se arkitektonisk variation i husens fasader, varierande element längs trottoarerna samt att gatorna präglas av sensorisk komplexitet i motsats till uttråkande. Det offentliga rummet i sin helhet bör uppfattas som intressant och attraktivt för ökat välbefinnande. Förekomst av sub-rum, delrum i helheten, anses stimulerande för trivseln, varför varierande synobjekt kanske var 6:e meter gör att avstånden "krymper" och man får något intressant att fästa blicken på. Det kan till exempel vara ett skiftande kulturutbud eller små marknadsbutiker eller sittplatser där "edge-effekten" utnyttjas så man får ett mentalt stöd i rummet (Gehl 2010, s.150-156).

Vidare är det positivt med sevärdheter i form av fokalpunkter i rummet och att man personaliserar kända byggnader och synobjekt längs strandstråket. Slutligen så uppskattas visuell och fysisk anknytning till sidogatorna via öppenhet och siktgator samt det man kallar inneslutning, att man känner sig lite omsluten av platsen ("inne" i rummet).

Ovanstående variabler är väsentliga för ökat nätverkande och den sociala interaktionen i sin helhet. De olika dimensionerna eller variablerna (Mehta) är exempel på kvalitetsaspekter av det offentliga rummet och berör de kulturella och sociala effekterna av ett stadsrums interna interaktion och uttryck.

2.2 Inventering

För att få en ökad förståelse för strandstråket och knyta litteraturstudien till platsen, utfördes flera platsbesök. Principskissen grundades i en inventering som skedde vid olika dagar vid olika tidpunkter. De valda tidpunkterna var förmiddag, lunch och kvällstid såväl vardag som helg, för att få en bra överblick av hur platsens användning och klimat skiftar. Totalt utfördes sex platsbesök mellan den 4/5 - 7/5 2018 med hjälp av en assistent för att förbättra observationerna. Besöken fotodokumenterades i syfte att ha arbetsmaterial till studien. Genom promenader längs strandstråket skapades en inventering där Methas teori analyserades, för att uppfatta platsens fysiska förutsättningar samt hur dessa missgynnar eller gynnar sociala interaktioner.

2.2.1 Parkstråket

Parkstråket avgränsades av vatten och kvartersmark och var bevuxet av gräs och träd. Stråket utgjordes av en längre gång- och cykelbana som förenade norra och södra sidan om Motalaviken genom Motalabron i väst och Strömbron i Norr. Motala kommuns planprogram för området vill att denna slinga på sikt skall binda ihop innerstaden och vara en förlängning av centrum (Svensson 2016). Området och stråket hade regelbundna besökare av cykel-och gångtrafikanter, campinggäster samt besökare till den stora Båtklubben och Båtvarvet. Även motionärer och rastande hundägare använde regelbundet stråket. Stadens solfjädersstruktur och Motala hamn sågs från stråket, även siluetten från Motala bron vid inventeringen.

Enligt Motala kommuns planprogram för området har stråket ett attraktivt läge som bäddar för ett välanvänt parkstråk med stor potential till sociala interaktioner men på grund av låg skötsel är vegetationen i slitet skick. Detta planområde ingår i ett planprogram från 2016, där det planeras fler bostäder längs strandstråket (Svensson 2016).

Strandstråket löpte en halv kilometer mot syd-väst från brofästet av Strömbron och slutade i ett grönområde som sommartid användes till en enkel husvagnscamping utan faciliteter. Denna husvagnscamping nyttjades inte fullt ut då platsen stod tom under vinterhalvåret. Enligt planprogrammet (Svensson 2016) planeras bostäder i området, därför är det inte längre hållbart att platsen endast utnyttjas som ställplats när det krävs bostadsnära natur. Stråket var 500 meter långt tillsammans med parkmark och gränsen ut i vattnet var 40 m på grund av en tänkt badplats. Tillsammans har planområdet en area på 25000 m². Motalavikens vattenspegel låg bara några meter vid sidan om gång- och cykelbanan som genomskar området på längden.

Strömbron norr om planområdet hade nio stensatta valv för båttrafik enligt observation. Utsikten mot vattnet hade höga naturvärden liksom vyn mot stadens solfjädersstruktur och hamnens kajer. Badvattnet utanför grönstråket innehöll för närvarande föroreningar från industrier i närheten (Svensson 2016, s.35-37). Vattnet vid stråket hade idag tveksam badkvalitet och saknade fina stränder och djupnade kvickt. Dock fanns två stora badplatser med sand i närheten av stråket - Råssnäsbadet och Jerusalemsbadet som båda har kontrollerat badvatten av kommunen (Motala kommun 2016).

Figur 3. Översiktlig karta som visar viktiga målpunkter i Motala samt planområdet "Motalavikens södra strandstråk" i grönt. Utformad av författaren.

2.3 Områdesanalys

Efter inventering gjordes en analys som lade grunden för principskissen. Analysen utfördes genom att besöka platsen och använda Methas (2014) Public space index (PSI) för att värdera ett offentligt utrymme. Analysen baserades på fem dimensioner som utvärderar offentliga platser, vilka Metha beskriver i sin vetenskapliga artikel (Mehta 2014).

De fem dimensionerna är:

- » Inkludering
- » Meningsfulla aktiviteter
- » Komfort
- » Säkerhet
- » Trivsel och välbefinnande

2.4 Åtgärdsprogram

Fokus för programmet var att framhäva social interaktion och stadsliv enligt Methas principer. Åtgärdsprogrammet gav förslag till hur platsen kunde utvecklas och hur social interaktion kunde förstärkas i en principskiss.

2.5 Principskiss

För att få en övergripande vision av hur Methas principer kan realiseras och sociala interaktioner kan förstärkas på platsen, visas detta i en principskiss. Principskissen blir en tillämpning av litteraturen om offentliga miljöer och social interaktion.

3. Resultat

Resultatet grundas i förstudien av inventering och analys baserat på Methas principer (2014) samt litteraturstudien om social interaktion på Motalavikens södra strandstråk. Resultatet visar ett åtgärdsprogram och en principskiss om hur planområdet kan utvecklas och hur social interaktion kan gynnas på platsen.

3.1 Områdesanalys

Här nedan presenteras en analys av platsen och rådande förhållanden enligt Methas principer som ett resultat av inventeringen.

3.1.1 *Public space index (PSI)*

Vid kvalitetsbedömningar av det offentliga rummet används olika variabler beroende på forskare. Gehl (1987) och Carr et al (1992) har inspirerat forskare i det publika rummet och bland annat Mehta (2014) har utformat en metod eller ett public space index (PSI) för att värdera det offentliga rummets kvalitet i olika dimensioner. Detta kan användas för att uppgradera gamla rums kvalitetsmål eller som utgångspunkt för nyproduktion och design där det kan optimera rummets användning mot medborgarnas olika behov. Indexet kan bli ett viktigt verktyg för forskare och praktiker i deras bedömning av samhällets kulturella och politiska uttryck och attityder och till exempel ge empirisk information om samhällets sociala tillstånd. Här kan medborgarna använda indexet som utgångspunkt för önskade förändringar och förbättringar i det offentliga rummet samt även som värderingsmall inför de ökande privatiseringar som tangerar och koloniserar de offentliga rummen.

Jag avser att använda mig av *Mehtas fem dimensioner* vid beskrivning och analys av Motalavikens södra strandstråk i Motala stad.

PSI utvärderar dimensionerna: Inkludering, meningsfulla aktiviteter, komfort, säkerhet, och rummets attraktion. Varje dimension eller variabel har egna anpassade poängkriterier som viktas från 0-3 utifrån olika mätkriterier exempelvis observationer. Dessa kan till exempel vara semi-strukturerade observationer eller utgående från tidigare liknande empiriska resultat. Även intervjuer och subjektiv rangordning förekommer i PSI. Indexet mäter både beteendet (användningen) och upplevelser av det offentliga rummet, liksom interaktionen mellan rummet och brukaren. Efter att ha sammanställt PSI:s data kan man värdera det offentliga rummets kvalitet i olika delar (Mehta 2014).

3.1.2 *Inkludering*

Enligt Mehtas 5 dimensioner så granskas inledningsvis områdets (tillgänglighet) och inkludering (inclusiveness). Detta görs huvudsakligen genom regelbundna visuella fältobservationer och kvalitativa data, men med hjälp av Mehtas vetenskapliga index. Vissa approximationer går därför inte att undvika men jag tror inte helheten störs i någon större grad av detta.

Funktionsnedsatta har jag observerat då och då på stråket, men de utgör bara en mindre del i mängden. Stråket är allmänt och inga restriktioner finns i tillgänglighet för gående och cyklister. Motorfordon är självklart förbjudna på cykel-och gångbanor. Det finns lampor som tänds på kvällen varför det är ett

upplyst strandstråk. Det är begränsat med aktiviteter och beteenden som utövas längs vägen, då den mestadels används som passage. Säkerheten har inga fasta installationer med grindar, vakter, kameror men strandvillornas och industriernas nära fönster utgör en mindre trygghet. Sammantaget kan man anse området som tillgängligt och öppet för en allmänhet, som dock idag inte är alltför talrik på stråket. Möjligheten att delta i aktiviteter och sociala beteenden längs stråket finns men variationen här är begränsad idag. Man passerar huvudsakligen området på väg någonstans om man inte rastar hund eller njuter av sjöutsikten. Området har potential till ökad variation, vilket jag hoppas kunna visa med min principskiss.

Figur 4. Bild som visar planområdets inkludering enligt Metha (2014). Utformad av författaren.

3.1.3 Meningsfulla aktiviteter

Som jag redan nämnt så fungerar området mest som transportsträcka för medborgarna varför det saknas ett varierat utbud av aktiviteter och beteenden. Detta hänger ihop med frånvaron på så kallade "Third places" (affärer, caféer, gratis sittplatser etc.) som annars kunde få människor att stanna upp, ta en paus, fika, och socialisera med andra. Utbudet av aktiviteter är helt kort undermåligt för närvarande. Det finns dock utrymme för rumsflexibilitet om man tillför området ändrad design. Strandläget är attraktivt om man även kunde erbjuda fler sittplatser och ett matställe som minimum. Då platsen är central borde fler mötesplatser och målpunkter erbjudas. Båtlivet och den lilla primitiva husvagnsytan utgör merparten av de få aktiviteterna på området. Annars kan man utöva aktiviteter på gräsytona såsom picknick, vissa bollsporter, solbad etc. Om man betalar fiskekort så kan man även fiska i Strömmen och Motalaviken. Vid de få sittplatserna intill Strömbron kan möten ske, dock finns inga andra sittplatser på området. Helhetsintrycket vid

observation är negativ för denna dimension, "Meaningful Activities", trots att platsen har vissa begränsade aktiviteter.

Figur 5. Bild som visar planområdets meningsfulla aktiviteter enligt Metha (2014). Utformad av författaren.

3.1.4 Komfort

Området erbjuder vid visuell besiktning endast 4 bänkar vid ingången från gästisgatan. Inga andra möbler eller objekt kan användas till att sitta ned en stund på andra delar av stråket. Enstaka småväxta glesa lövträd ger möjligen lite skugga och man kan lägga sig i gräset om inte fästingfaran avskräcker. Vättern erbjuder svalka vid värmeböljor och stråket är ganska förskonat från högre trafikbuller och oljud, förutom lite trafikljud från Strömbron i öst och buller från järnvägen och fabriks-gatan i söder. Platsen är öppen vilket ger en känsla av utsatthet men samtidigt omsluts platsen av träden mot vattnet och byggnaderna, vilket bidrar till en rumslig känsla. Öppenheten gör även att området är utsatt för vind. Mest sol får stråkets östra del, då den är mest öppen men den västra delen av stråket är bara delvis skuggad av träd. Då stråket ligger i nord-västlig placering får området eftermiddag - kvällssol. Stråket som helhet har en något sliten fysisk kondition på grund av för dålig skötsel men med ny design finns här stor potential. Slutsatsen blir att komforten är dålig, varför här finns utrymme till stora förbättringar

Figur 6. Bild som visar planområdets komfort enligt Metha (2014). Utformad av författaren.

3.1.5 Säkerhet

Strandområdet har en god genomsyn, är öppet och upplyst nattetid samt har goda tillfartsvägar. Dagtid ger stråket fullt acceptabel säkerhet, då människor finns närvarande runt omkring och trafiken i sig är trygghetsskapande. Bostäder inger även en känsla av trygghet, så om Motala kommuns planer om nya bostäder längs strandlinjen realiserar kommer säkerheten öka. I dagsläget utgör inte de befintliga industrierna någon större känsla av säkerhet. Området utgör ingen belastning vad gäller kriminalitet dagtid. Natten känns inte lika säker, då ljusen lämnar vissa upplysta områden. Stranden kan också nattetid nås lätt med båt för individer som vill stjäla. Sly längs strandlinjen kan uppfattas som hotfullt då genomsynen försämras. Cykeltrafiken kan utgöra en viss fara men är inte så utbredd för närvarande att man upplever en personlig risk att färdas på cykel-gångbanan. Dock har många elcyklar en markant högre hastighet, vilket jag kunde erfara vid mina observationer. Detta kan i framtiden bli en ökande riskfaktor. Stråket saknar kameror, vakter och andra säkerhetshöjande faktorer. Trots detta bedömer jag den subjektiva säkerheten dagtid som god.

Figur 7. Bild som visar planområdets säkerhet enligt Metha (2014). Utformad av författaren

3.1.6 Trivsel och välbefinnande

Stråkets visuella framtoning (attraktion) har hög värdering enligt Mehtas index, då utsikten över den stora vattenspegeln i Motalaviken är storslagen. Stadens solfjäderform som Von Platen skapade, framgår härifrån med hamnens kajer och båtar. Det är även möjligt att skymta Västergötland vid Vätterns horisont i väst bakom Motalabron från planområdet sett, förutsatt klart väder. Detta inger en känsla av skönhet, renhet, storhet och hembygd för oss boende i Motala. Det ger oss en naturidentitet - att höra hemma här. Befintlig vegetation längs stråket är klibbal, knäckepil och vårtbjörk. Sly på vissa platser längs strandlinjen hindrar delvis utblickar mot stadens solfjädersstruktur, hamnen och Motalabron.

Vättern blir en symbol för hemvist hos många motalabor. Människor söker sig hit för rekreation och interaktion. Byggnaderna utgörs av ett par småhus, ett före detta litet museum, några småindustrier och en öppen grönyta som fungerar som en ställplats för husbilar. Dessa utgör inget estetiskt tillskott, utan blir snarare en stark kontrast mot den öppna vattenspegeln över viken. I framtiden kommer dessa sannolikt att försvinna om kommunen följer sina visioner om bostäder längs strandlinjen (Svensson 2016). Några designelement i Mehtas mening är svåra att finna men förslag till sådana visas under rubriken ”principskiss”. Entrén till

området är öppet och har god kontakt med anslutningsvägar och sidogator. Variationen i arkitektonisk mening är mager nu men området kan designas och uppdateras.

Strandstråket uppfattas som attraktivt av människor, dock inte speciellt intressant, då det nu saknar sådana intressehöjande egenskaper och kontext. Själva stråket i sig utgör en sammanhållen enhet, som avgränsas av vatten och kvartersmark. Mehtas begrepp "enclosure" kan sägas beskriva området till del - man kan känna sig "inne i området". Tre gröna sub-rum (synbara delrum) finns även i strandstråket - gästisparken, stråket och husvagsytan. Variationsrikedomen längs stråket är fattig och borde kunna förbättras avsevärt. Det saknas i stort sensorisk sinnes-komplexitet och området är ganska enahanda frånsett vattnet. Staden har heller inget gjort av själva stranden, som delvis döljs bakom sly och buskage. Om den byggda miljön i ögonhöjd är intressant och spännande, så tenderar hela ytan bli intressant enligt Ralph Erskine, världsberömd arkitekt (Gehl s.92, 2010). Därför är det viktigt att de planerade byggnaderna (Svensson 2016) längs strandstråket har intressanta verksamheter på markplanet. Sevärdheter längs strandstråket stimulerar vidare upplevelsen av stråket. Sammantaget kan området sägas ha stor kvalitativ rumslig potential vid en designad förnyelse.

Figur 8. Bild som visar planområdets trivsel och välbefinnande enligt Metha (2014). De tre vita områdena visar områdets olika delrum. Utformad av författaren.

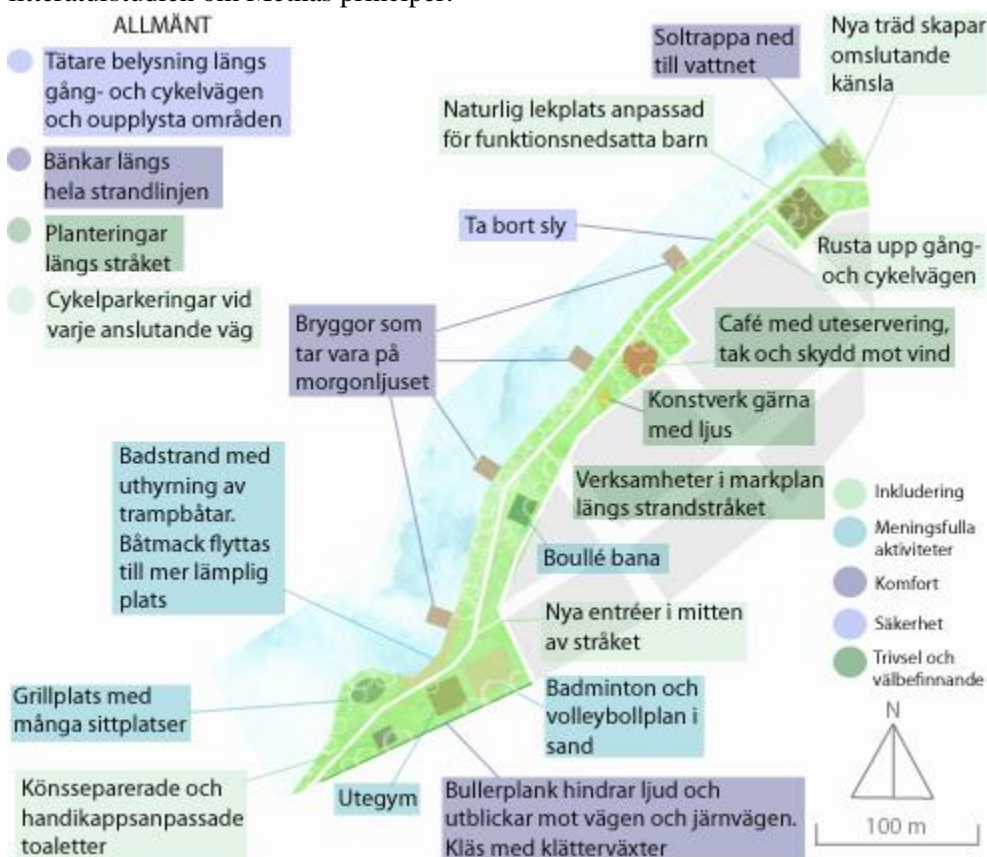
3.2 Åtgärdsprogram

Programmet är utvecklat utifrån analysen av platsen enligt Methas principer om hur man värderar ett offentligt utrymme.

- » **Inkludering:** Fler sittplatser längs stråket, soldäck samt bad- och lekplats kan främja inkludering. Tillgänglighet och användning för äldre, funktionsnedsatta, barn och andra främjas.
- » **Meningsfulla aktiviteter:** Att tillföra "Third places" (Zukin 2010) som ett café eller restaurang i området skulle göra att människor stannar till på platsen. Bollsporter, enklare utegym och många sittplatser lockar även människor. Med dessa tillskott ökas rumsflexibiliteten och social interaktion. Rummet kan användas till många fler beteenden och ändamål, vilket gör att platsen inte bara används som passage.
- » **Komfort:** Möblering som soldäck samt bänkar behövs för umgänge och vila. Dessa placeras både i skugga och sol. Skydd mot vind, regn och buller är också viktigt.
- » **Säkerhet:** Bättre belysning kvällstid och en högre skötsel på platsen kan göra att området uppfattas mer tryggt. Även att behålla synligheten genom öppna, fast omslutande ytor, där nya bostäder längs strandstråket känns tryggare än industrier. Sly längs stranden bör avlägsnas för att öka sikten och tryggheten. Att fortsätta hålla entréerna öppna skapar uppsikt över området.
- » **Trivsel och välbefinnande:** Platsen har få sensoriska upplevelser förutom vattenspegeln. Nya planteringar, konstverk och mer möblering kan öka de sensoriska upplevelserna på området. Verksamheter i markplanet skapar en intressant miljö. Sevärdheter längs hela stråket bidrar till att göra ytan mer attraktiv.

3.3 Principskiss

Här visas det slutgiltiga förslaget till förnyelse av stråket, som knyter an till litteraturstudien om Methas principer.

Figur 9. Bild som visar en principskiss av Motalavikens södra strandstråk. Olika färger visar Methas (2014) olika dimensioner. Utformad av författaren.

4. Diskussion

Syftet med arbetet var att analysera ett strandstråk i Motala utgående från Methas index om hur man värderar offentliga rum. Jag vill skapa förutsättningar för större användbarhet längs strandpromenaden och lyfta fram betydelsen av hur kvalitativa offentliga rum i staden kan främja sociala interaktioner. I detta avsnitt diskuteras den metodik som tillämpats, resultaten samt idéer om fortsatt forskning i ämnet.

4.1 Resultatdiskussion

Arbetets syfte var att undersöka förutsättningarna för större användbarhet av Motalas södra strandstråk för att öka den sociala interaktionen genom kvalitetshöjningar av det offentliga rummet. Mitt designförslag till förnyelse och byggnation på platsen skulle säkert öka interaktionen och bidra till ökad tillströmning till stråket, då dess attraktion har mångfaldigats och nya aktiviteter och beteenden har införts med förstärkt användbarhet. Mitt mål och syfte har härigenom uppfyllts - i vilken grad detta uppnåtts kan bara en utvärdering efter en realisering av mitt förslag utvisa. Förslagen vilar dock på vetenskaplig grund.

4.1.2 Områdesanalys

De planerade bostäderna längs strandstaket kommer att ge en stor fördel för social interaktion och enligt Methas principer känner sig människor mer trygga på en offentlig plats om bostäder finns i närheten.

Min bedömning är att slutresultatet av min användning av Methas index inte påverkas på något avgörande sätt då undersökningsobjekten (som kön, funktionsnedsatta, ålder etc.) mestadels är enkla, okomplicerade och praktiska bedömningar.

Methas index var användbart, dock gick inte alla variabler att applicera men generellt var indexet ett praktiskt verktyg att göra kvalitetsgradering av offentliga rum. Att anpassa indexet mer efter rummets användning och karaktär skulle vara mer användbart genom att konstruera extra variabler, anpassade för varje specifikt rum. En kyrkogård och en citygata har olika karaktär, användning och uttryck. Trots cirka 45 variabler finns till exempel inga variabler för hållbar utveckling och ekologi, vilket är en nödvändig del i arbetet att anlägga nya områden.

4.1.3 Åtgärdsprogram och principskiss

I denna studie har vattnet presenterats endast som en tillgång men i andra länder där översvämning är ett återkommande problem kanske principskissen sett annorlunda ut. Vattnet i Motalaviken efter analys anses i denna studie som en tillgång och översvämningssrisken ska självklart tas i beaktning vid vidare gestaltning av platsen. Under min uppväxt i Motala har jag dock aldrig upplevt någon översvämning där. Om Motala kommuns planprogram realiserar med ökat antal bostäder längs strandstråket, krävs rekreativa platser om social interaktion ska främjas. Jag är medveten om att hela Vättern skyddas av Natura 2000 men i denna studie tas inte detta upp. Istället framhäver den här studien hur Vättern kan användas till rekreation och social interaktion.

Frågeställning tre berörde hur dessa interaktionshöjande faktorer kan appliceras på Motalas strandstråk. Genom mina figurer och åtgärdsprogram har jag påvisat

var och vad som höjer interaktionen och kvaliteten på rummet ifråga, enligt tidigare forskning. Tillsammans borde förnyelsen av stråket ge Motalaborna en ny attraktiv plats som även knyter ihop centrum med området samt ger en halvmil lång promenadslänga eller motionslöpa runt Motalaviken med höga rekreativvärden och intim vattenkontakt.

Mitt syfte att öka användbarheten av stråket med nya inslag anser jag uppfyllt och att förnyelsen av rummet kommer att förbättra den sociala interaktionen i området är mycket sannolik. Det visar därtill att människor över Strömbron har full utsikt mot områdets nya design och ökade attraktion, vilket kommer att locka fler besökare till platsen. Den livliga båttrafiken kan även förväntas att tillföra platsen nya besökare och stimulera turismen.

För att öka Motalabornas förankring till platsen skulle en medborgardialog i tidigt skede förbättra underlaget i utveckling av platsen. Att ge möjlighet för invånarna att påverka platsens framtid och funktion, kan förstärka områdets användning.

4.2 Metoddiskussion

4.1.1 Litteraturstudie

Min första frågeställning om vad som menas med social interaktion på en offentlig plats har bearbetats och besvarats. Definitionen på offentligt rum har även analyserats, tyvärr med olika innebörd beroende på forskare. Interaktionen ska vara frivillig och medveten, inte påtvingad eller fientlig.

Studien bygger delvis på kommunikationsteori (Goffman, Gehl och Lieberg), perceptionspsykologi samt delvis motivationspsykologi (Maslow).

Frågeställning två undersöker vilka faktorer som förbättrar den sociala interaktionen. Här har många olika faktorer och åtgärdsförslag analyserats och föreslagits varför även denna frågeställning har besvarats enligt tidigare forskningsresultat.

Jag har huvudsakligen använt mig av Gehl och Mehtas teori och index för kvalitetsbedömning av offentliga rum. På detta forskningsfält finns många olika teorier och definitioner som skulle föra för långt att utreda. Var och en fokuserar på sin forskning och någon samsyn förefaller avlägsen

4.1.1 Inventering och analys

Jag har använt mig av semistrukturerade observationer sex gånger vid olika tider, vardag som helg. En forskningskunnig anlitades som observations-assistent, då fler ögon och tider ger säkrare observation. Dock har jag inte utfört observationer under olika årstider eller kvälls-natttid, vilket utgör ett minus i urvalet. Att besöka platsen många gånger kan minska sannolikheten att jag får fel bild av platsen. Om besöket var på en vardag klockan 9 och det därför är väldigt få människor på platsen, ges en felaktig bild av hur platsen används. Att variera tidpunkter samt vardag och helg är viktigt för att skapa en bild av hur platsen används över tid. Andra orsaker kan vara väder eller årstid men på grund av arbetets tidsomfång besökte jag endast platsen under en begränsad tid på våren. Jag var tvungen att beakta hur platsen förändras över tid, årstid och väderlek även om jag inte kunde besöka platsen under alla tillfällen då platsen förändras.

Observationerna av platsen präglades av subjektiv perception och är därför inte vetenskapligt objektiva, vilket också är en svaghet med metoden. Dock är det observation av enkla okomplicerade fenomen som knappast sänker trovärdigheten väsentligt. Methas index ger annars en ganska heltäckande bild av offentliga rum, även om inte alla 45 variablerna alltid är adekvata för alla sorters offentliga rum.

Gehl och Mehta lägger fokus på användningen av rummet, vilket är lättare att observera och ger kanske mindre felkällor vid observation. Vidare har olika kommunikationsteorier berörts, där subjektiva bedömningar ingår, vilket kan medföra felkällor vid datainsamling.

Proceduren från rådata (upplevelser) och utgångskriterier till viktning, rangordning och mätvariabler innehåller många risker för godtycklig bedömning, men med många mätpunkter så ökar tillförlitligheten med metoden.

4.3 Fortsatt forskning

Mer utförliga observationer skulle behövas för att undersöka strandstråket vidare och även enkätstudier samt intervjuer. Alla uppfattar en plats olika och intervjuer och enkäter skulle kunna ge insikt i hur andra människor som barn, tonåringar, funktionsnedsatta och människor med utlandsbakgrund skulle vilja ändra platsen.

5. Referenser

- Arendt, H. (1958). *The Human Condition*. Chicago, IL: University of Chicago Press.
- Bartetzky, A., Schalenberg, M. (2009). *Urban Planning and the Pursuit of Happiness: European Variations on a Universal Theme in the 18th -21st Century*. Berlin: Jovis Verlag.
- Berman, M. (1986). *Take it to the Streets: Conflict and Community in Public Space*. Dissent, ss. 476 – 485.
- Carr, S., Francis, M., Rivlin, L.G. & Stone, A.M. (1992). *Public Space*. New York: Press Syndicate of the University of Cambridge.
- Gehl, J & Gemzøe, L. (2006). *New City Spaces*. 3 Uppl., Köpenhamn: The Danish Architectural Press.
- Gehl, J. (2010). *Cities for people*. Washington: Island Press.
- Goffman, E. (1963). *Behavior in Public Places: Notes on the Social Organization of Gatherings*. New York: The Free Press.
- Goffman, E. (1971). *Relations in Public*. London: Allen Lane.
- Jacobs, J. (1988). *The Death and Life of Great American Cities*. New York: Vintage House. (Originally published 1961).
- Lieberg, M. (2010). Rätten till staden. I Lieberg, M., De Laval, S. & Åkerblom, P. (red.). *Den lärande staden*. Umeå: Boréa Bokförlag, pp. 237-256.
- Maslow, A. H. (1954). *Motivation and Personality*. New York: Harper and Row.
- Mehta, V. (2014). Evaluating Public Space. *Journal of Urban Design*, vol. 19, no. 1, ss. 53-88. Tillgänglig: <https://doi.org/10.1080/13574809.2013.854698> [2018-04-16]
- Mitchell, D. 2003. *Right to the City: Social Justice and the Fight for Public Space*. New York: Guilford Press.
- Motala kommun (2006). *ÖP 06 - Motala möter framtiden*. Tillgänglig: <https://www.motala.se/bygga-bo-och-miljo/kommunens-planarbete/oversiktsplan/> [2018-05-09]
- Nyberg, R. 2000. *Skriv vetenskapliga uppsatser och avhandlingar*. 4 Uppl., Lund: Studentlitteratur AB.
- Rishbeth, C. & Rogaly, B. (2017). *Sitting outside: conviviality, self-care and the design of benches in urban public space*. Transactions of the Institute of British Geographers. Tillgänglig: <http://doi.wiley.com/10.1111/tran.12212> [2018-04-23]
- Svensson, J. (2016). *Motalavikens södra strand - planprogram*. Tillgänglig: https://www.motala.se/media/uploads/DPP_Motalavikens_s%C3%B6dra_strand_SAMR%C3%85D_utskrift.pdf [2017-04-05].
- Zukin, Sharon (2010). *Naked City: Death and Life of Authentic Urban Spaces*, New York: Oxford University Press.